

fraților în timpul primei prigoane (1548—1561)¹, iar în *Monumenta dominicana breviter in synopsis collecta de fidei obsequiis ab ordine praedicatorum sanctae Dei ecclesiae usque modo praestitis*, Roma, 1676, se anunță despre secta « iamuici » care în 1504 a trecut din Cehia în Polonia, de unde însă membrii acestei secte au fost goniți mai ales în urma activității inchișitorului Wojciech Plocki.

Chiar a doua zi după citirea decretului regal, la 15 mai 1548 a plecat prima grupă de emigranți, vreo 150 persoane, din orașul Litomyśl. În apropiere de Rychnov ei s-au întâlnit cu frații din Bydžov și Chlumec și au pornit împreună mai departe circa 500 de persoane cu peste 60 de căruțe. La câteva zile după aceea au plecat frații din Turnov și Brandýs, cca. 300 persoane. După cum rezultă, printre altele, și din descrierea călătoriei pe care am găsit-o în manuscris și am publicat-o împreună cu alte opere ale acestor frați în cartea intitulată *Manuscrisele fraților cehi*², pretutindeni pe drum emigranții erau primiți foarte cordial, mai ales de către populația slavă din Silezia. Tocmai atunci, pe drumurile Sileziei, a fost creat textul cîntecului « Vysvobod' nas Pane Bože z světa hlubokého mare, z rozvodnilé jeho boufe ». Această primă creație literară a fraților cehi, compusă în afară de granițele țării, conține cuvinte pline de revoltă împotriva asupritorilor.

La 24 iunie 1548 a ajuns la Poznań prima grupă a fraților izgoniți din patrie de către Ferdinand I și a fost deosebit de cald primită de către populația orașului și de către nobilimea poloneză. Această primire a fost dictată nu numai de condițiile economice, ci și de cele politice. Trebuie subliniate în primul rînd atitudinea vădit antiabsburgică a polonezilor și sentimentele de prietenie față de poporul ceh. Despre politica economică a nobilimii poloneze în lupta ei împotriva clerului catolic în acea perioadă, s-a scris foarte mult în numeroase articole și lucrări. În articolul de față vrem să subliniem doar faptul că în Polonia, unul din cei mai importanți factori ai popularității de care s-a bucurat reforma, care a ajuns la cea mai mare înflorire în timpul domniei lui Zygmunt II August, a fost atitudinea vrăjmasă a nobilimii față de cler, care avea pe atunci o poziție privilegiată și care dispunea și de averi uriașe. Nobilimea era revoltată de zeciuiala luată cu strictețe de către preoții parohi, de darurile trimise anual la Roma. În acea perioadă nobilimea poloneză favoriza mai ales calvinismul, la care o atrăgeau reformele organizatorice care constau în aderarea de bună voie. Aceasta, deoarece își imaginau puterea clericală drept o putere aleasă de nobili.

Primirea cordială făcută fraților cehi a neliniștit foarte mult clerul superior catolic. S-a început numaidecît o acțiune care avea drept scop să facă imposibilă așezarea emigranților pe teritoriul Poloniei mari (Wielkopolska). Numaidecît după aceea, la 4 august 1548 episcopul de Poznań, Benedykt Izdbieński a obținut de la Zygmunt August — care la seimul varșovian din 8 decembrie 1563 a primit din minile lui Jakub Ostrogor, traducerea poloneză a Confesiunilor fraților cehi — ordinul ce decurge din înțelegerea încheiată între Polonia și Cehoslovacia în anul 1538, ca frații cehi să părăsească numaidecît teritoriul Poloniei mari. O mare parte din emigranți a plecat atunci în Prusia Orientală, unde a fost primită cu bunăvoință de către prințul Albrecht, care avea nevoie de oameni pentru gospodărirea țării. O parte din frați însă, în ciuda ordinului regal, s-a stabilit în Wielkopolska, pe domeniile lui Andrzej Górka, Jakub și Stanisław Ostrogor, Rafał Leszczyński și alții.

Prințul Albrecht, căruia i se atrăsese atenția asupra faptului că frații din Cehia sînt persecutați, și-a exprimat dorința de a-i primi pe izgoniți pe pămîntul său, iar cînd emigranții cehi au ajuns la Poznań, el a repetat propunerea. Totodată a stabilit două locuri unde puteau să se așeze membrii comunității. În cazul cînd aceștia ar fi dorit să se așeze în alte localități, trebuiau să trimită o delegație care să vadă locurile și să aleagă loc de stabilire. Astfel, frații cehi au delegat o comisie de 16 persoane care să pregătească terenul pentru primirea tovarășilor lor de sectă în statul lui Albrecht. Comisia care avea sarcina să ducă tratative cu prințul, s-a întâlnit cu acesta la Morag, la 28 de ani după cucerirea acestui oraș de către polonezi. Se pare că locul de întîlnire a fost la castel. Acolo, delegația fraților cehi a cerut în iulie 1548 azil pentru emigranți. Răspunsul pozitiv, datat la 6 iulie, a fost înmînat delegației de către preotul prințului Jan Funk. În acest răspuns, Albrecht, vasal al regelui polonez, a declarat că consideră drept o datorie a sa de a acorda azil unor oameni persecutați pentru credința lor, dar că e necesar ca clerul comunității să se subordoneze capelanilor din Prusia și numai acolo unde nu există asemenea capelani, să și-i păstreze pe ai lor, după confirmarea prealabilă a acestora de către prelații prusieni. Clericii comunității pot în schimb să fie folosiți drept capelani luterani. În ceea ce privește problemele laice, frații trebuie să se comporte ca niște supuși credincioși ai prințului Prusiei.

¹ J. BIDLO, *Jednota bratrská u prvním vyhnání, 1548—1561*, vol. I, Praga, 1900.

² *Rehospisy braci českých*, Wrocław, 1958.